

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО  
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ  
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО»**

**ГОДІВЛЯ  
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН**

**ПРОГРАМА**

**освітнього компонента (навчальної дисципліни)  
підготовки фахівців ОПС фаховий молодший бакалавр  
спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції  
тваринництва**

**Рожище  
2022 р**

**Укладач:**

Ковальчук Л.М. викладачка ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

**Рецензенти:**

Чижевська О.І, Куденчук Л.А. викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Програма обговорена на засіданні циклової комісії  
технологічних дисциплін

Протокол від 25 липня 2022 року № 7

Голова циклової комісії Ковальчук Л.М.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Протокол від 25 серпня 2022 року № 11

При укладанні програми освітнього компонента (навчальної освітнього компонента (навчальної дисципліни)) за основу взята орієнтовна програма освітнього компонента (навчальної дисципліни) «Годівля сільськогосподарських тварин», рекомендована Науково-методичною радою Науково-методичного центру «Агроосвіта» (протокол від 23 березня 2017 року № 3)

## ОПИС ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТА (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

### “Годівля сільськогосподарських тварин”

*Галузь знань* 20 Аграрні науки та продовольство

*Спеціальність* 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

*Освітньо-професійний ступінь* Фаховий молодший бакалавр

*Загальна кількість годин* 150

#### **Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять обсяг годин:**

Навчальні заняття:

Лекції 40

Практичні заняття 46

Лабораторні заняття -

Самостійна робота 64

Форма підсумкового контрольного іспит

## ВСТУП

Основними факторами інтенсифікації виробництва продукції тваринництва і переходу до прогресивних технологій є вдосконалення систем виробництва кормів і раціональної годівлі тварин.

В умовах інтенсифікації тваринництва організація годівлі базується на наукових положеннях про сучасні системи оцінювання поживності кормів, розробка яких дає змогу обґрунтовано складати збалансовані раціони та об'єктивно оцінювати ефективність використання поживних речовин в організмі тварин.

Програмою освітнього компонента (навчальної дисципліни) “Годівля сільськогосподарських тварин” передбачено вивчення технології заготівлі, зберігання та використання кормів для тварин різних видів у спеціалізованих господарствах різних форм власності в умовах ринкової економіки.

**Міждисциплінарні зв'язки:** “Хімія”, “Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин”, “Технологія кормів з основами кормовиробництва”, “Економіка виробництва продукції тваринництва”, “Механізація виробничих процесів у тваринництві”.

Метою освітнього компонента ( навчальної дисципліни) є надання здобувачам спеціальних знань і вмінь щодо особливостей годівлі тварин, визначення кормових норм для тварин залежно від живої маси, фізіологічного стану, напряму продуктивності, віку, статі; правил і техніки складання збалансованих раціонів, що забезпечують максимальну продуктивність тварин за мінімальних витрат кормів на одиницю продукції без шкоди для здоров'я.

Основними завданнями освітнього компонента (навчальної дисципліни) “Годівля сільськогосподарських тварин” є засвоєння студентами теоретичних знань, що передбачені навчальною програмою, формування спеціальних професійних умінь та навичок в умовах виробництва.

Для активізації пізнавальної діяльності здобувачів та оптимального засвоєння навчального матеріалу на заняттях необхідно використовувати натуральні об'єкти, наочні посібники, технічні засоби навчання, різноманітні інформаційні та комп'ютерні системи, поєднуючи традиційні методи навчання з елементами інноваційних технологій.

Під час проведення практичних занять слід забезпечити індивідуальну роботу здобувачів для закріплення теоретичних знань. Для кращого засвоєння матеріалу та активізації пізнавальної діяльності студентів практичні заняття необхідно проводити в умовах виробництва.

Як результат вивчення дисципліни здобувачі повинні **знати:**

- хімічний склад кормів;
- методи визначення перетравності кормів;
- способи оцінювання поживності кормів;
- значення окремих поживних і біологічно активних речовин для організму тварин і їх вплив на продуктивність, стан здоров'я, якість продукції;

- технологічні властивості кормів;
- сучасні та перспективні технології зберігання і підготовки кормів до згодовування тваринам;
- методи оцінювання якості кормів;
- оптимальне співвідношення поживних речовин у раціонах різних видів тварин;
- принципи нормованої годівлі різних видів тварин;
- методи контролю повноцінної годівлі тварин;
- економічну ефективність повноцінної і збалансованої годівлі сільськогосподарських тварин;

**уміти:**

- оцінювати якість і поживність кормів;
- визначати норми і тип годівлі тварин;
- складати збалансовані та оптимальні раціони для тварин різних статево-вікових груп залежно від фізіологічного стану і продуктивності;
- проводити аналіз раціонів;
- розраховувати структуру раціону;
- визначати цукрово-протеїнове відношення, співвідношення між кальцієм і фосфором, концентрацію поживних речовин на одну кормову одиницю і порівнювати з рекомендованими нормами;
- готувати корми до згодовування тваринам і птиці;
- нормувати й контролювати годівлю.

Структура освітнього компонента (навчальної дисципліни) є орієнтовною. Обґрунтовані зміни в змісті програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за розділами і темами вносять предметні (циклові) комісії і затверджує заступник директора з навчальної роботи.

# 1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ( НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

| Розділ           |                              | Тема |                                                                      | Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи |                   |                   |       |
|------------------|------------------------------|------|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------|
| №                | назва                        | №    | назва                                                                | лекції                                                               | практичні заняття | самостійна робота | разом |
| 1                | 2                            | 3    | 4                                                                    | 5                                                                    | 6                 | 7                 | 8     |
|                  |                              |      | Вступ                                                                |                                                                      |                   |                   |       |
| 1.               | Оцінювання поживності кормів | 1.1. | Оцінювання поживності кормів за хімічним складом                     | 2                                                                    | 2                 | 1                 | 5     |
|                  |                              | 1.2. | Оцінювання поживності кормів за вмістом перетравних поживних речовин | 2                                                                    | 2                 | 1                 | 5     |
|                  |                              | 1.3. | Оцінювання енергетичної поживності кормів                            | 2                                                                    | -                 | 2                 | 4     |
|                  |                              | 1.4. | Протеїнова поживність кормів                                         | -                                                                    | -                 | -                 | -     |
|                  |                              | 1.5. | Вуглеводна, ліпідна і мінеральна поживність кормів                   | 2                                                                    | -                 | 2                 | 4     |
|                  |                              | 1.6. | Вітамінна поживність кормів                                          | 2                                                                    | -                 | 1                 | 3     |
|                  |                              | 1.7. | Комплексне оцінювання поживності кормів                              | -                                                                    | -                 | -                 | -     |
| Всього за розділ |                              |      |                                                                      | 10                                                                   | 4                 | 7                 | 21    |
| 2.               | Корми                        | 2.1. | Класифікація кормів.<br>Підготовка кормів до згодовування            | 2                                                                    | 2                 | 3                 | 7     |
|                  |                              | 2.2. | Господарське і зоотехнічне оцінювання якості кормів                  | -                                                                    | -                 | -                 | -     |
| Всього за розділ |                              |      |                                                                      | 2                                                                    | 2                 | 3                 | 7     |

| 1                                   | 2                                         | 3     | 4                                                                      | 5лЕК | 6пр | 7 сам | 8<br>раЗО<br>М |
|-------------------------------------|-------------------------------------------|-------|------------------------------------------------------------------------|------|-----|-------|----------------|
| 3.                                  | Годівля сільськогоспо-<br>дарських тварин | 3.1.  | Основні принципи нормованої годівлі<br>сільськогосподарських тварин    | 2    | 2   | 3     | 7              |
|                                     |                                           | 3.2.  | Годівля тільних корів у сухостійний<br>період                          | 2    | 4   | 2     | 8              |
|                                     |                                           | 3.3.  | Годівля дійних корів                                                   | 2    | 4   | 2     | 8              |
|                                     |                                           | 3.4.  | Годівля молодняку великої рогатої<br>худоби                            | 2    | 4   | 4     | 10             |
|                                     |                                           | 3.5.  | Годівля бугаїв-плідників. Відгодовля і<br>нагул великої рогатої худоби | 2    | 4   | 5     | 11             |
|                                     |                                           | 3.6.  | Годівля овець                                                          | 2    | 4   | 5     | 11             |
|                                     |                                           | 3.7.  | Годівля свиней. Годівля холостих і<br>поросних свиноматок              | 2    | 2   | 4     | 8              |
|                                     |                                           | 3.8.  | Годівля підсисних свиноматок                                           | 2    | 4   | 2     | 8              |
|                                     |                                           | 3.9.  | Годівля молодняку свиней                                               | 2    | 2   | 3     | 7              |
|                                     |                                           | 3.10. | Годівля кнурів-плідників. Відгодовля<br>свиней                         | 2    | 4   | 4     | 10             |
|                                     |                                           | 3.11. | Годівля коней                                                          | 2    | 2   | 4     | 8              |
|                                     |                                           | 3.12. | Годівля птиці                                                          | 2    | 2   | 6     | 10             |
|                                     |                                           | 3.13. | Годівля кролів і хутрових звірів                                       | 2    | -   | 4     | 6              |
|                                     |                                           | 3.14. | Баланс кормів і кормовий запас                                         | 2    | 2   | 6     | 10             |
| Всього за розділ                    |                                           |       |                                                                        | 28   | 40  | 54    | 122            |
| Разом годин з навчальної дисципліни |                                           |       |                                                                        | 40   | 46  | 64    | 150            |

## **2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ) ВСТУП**

Шляхи розвитку науки з годівлі тварин. Видатні вчені та їх внесок у формування поняття “нормована годівля тварин”. Зв’язок навчальної дисципліни з іншими дисциплінами.

Значення годівлі як фактора, що забезпечує здоров’я, відтворювальні функції і високу продуктивність тварин.

Роль науки в організації раціональної годівлі сільськогосподарських тварин. Основні вимоги до годівлі тварин під час виробництва органічної продукції.

### **1. ОЦІНЮВАННЯ ПОЖИВНОСТІ КОРМІВ**

#### **1.1. Оцінювання поживності кормів за хімічним складом**

7 Поняття про поживність кормів. Основні поживні речовини корму. Значення окремих поживних речовин кормів у годівлі тварин. Хімічний склад кормів як первинний показник його поживності (перший етап оцінювання поживності корму).

#### **Практичне заняття 1**

Вивчення хімічного складу кормів. Виділення в окремі групи кормів з високим і низьким вмістом поживних речовин: сирого протеїну, сирогої клітковини, сирого жиру, сирих БЕР, каротину.

#### **1.2. Оцінювання поживності кормів за вмістом перетравних поживних речовин**

Перетравлення корму як перший етап живлення організму. Поняття про коефіцієнт перетравності поживних речовин корму. Фактори, що впливають на перетравність кормів: вид тварин, порода, вік і кількість корму, співвідношення кормів у раціоні, способи підготовки кормів і кратність їх згодовування тощо. Методи визначення перетравності кормів. Шляхи підвищення перетравності кормів і раціонів.

#### **Практичне заняття 2**

Ознайомлення з коефіцієнтом перетравлення окремих кормів різними видами сільськогосподарських тварин. Визначення перетравності поживних речовин раціону за хімічним складом кормів і калу. Визначення суми перетравних поживних речовин, протеїнового і цукрово-протеїнового відношення.

#### **1.3. Оцінювання енергетичної поживності кормів**

Обмін речовин і енергії як основа високої продуктивності тварин. Поняття про енергетичну поживність кормів. Схема обміну речовин і енергії в організмі тварин.

Баланс азоту, вуглецю й енергії в організмі тварин. Способи оцінювання поживності кормів. Вівсяна кормова одиниця. Оцінювання загальної поживності за обмінної енергії.

#### **1.4. Протеїнова поживність кормів**

Поняття про протеїнову поживність кормів. Значення протеїну в живленні й обміні речовин сільськогосподарських тварин. Склад протеїнів: замінні та незамінні амінокислоти, нітрати і нітрити, їх вплив на організм тварин і використання окремих поживних речовин.

Особливості протеїнового живлення жуйних і моногастричних тварин. Використання сечовини та інших азотовмісних речовин у годівлі жуйних тварин. Основні шляхи вирішення проблеми кормового протеїну в годівлі тварин.

#### **1.5. Вуглеводна, ліпідна і мінеральна поживність кормів**

∞ Склад і вміст вуглеводів у окремих видах кормів. Значення вуглеводів у живленні тварин. Вплив вуглеводів на перетравність і використання поживних речовин у організмі тварин. Цукрово-протеїнове відношення в раціонах жуйних тварин.

Ліпіди кормів, їх значення в живленні сільськогосподарських тварин. Використання жирів і жирних кислот у годівлі сільськогосподарських тварин.

Мінеральні речовини та їх значення в живленні сільськогосподарських тварин. Вміст у кормах макроелементів (кальцій, калій, фосфор, магній, натрій, сірка, хлор) і мікроелементів (залізо, мідь, цинк, кобальт, марганець, йод, фтор, селен). Фактори, що впливають на засвоєння макро- та мікроелементів у організмі тварин. Раціональна організація мінерального живлення сільськогосподарських тварин.

#### **1.6. Вітамінна поживність кормів**

Вітаміни і їх значення в живленні та обміні речовин. Жиро- та водорозчинні вітаміни кормів. Умови, що сприяють засвоєнню і депонуванню вітамінів в організмі. Елементарні й ендегенні авітамінози та гіповітамінози, їх профілактика. Шляхи вирішення проблеми забезпечення вітамінами окремих видів тварин.

#### **1.7. Комплексне оцінювання поживності кормів**

Поняття про повноцінну, збалансовану годівлю сільськогосподарських тварин. Співвідношення і взаємозв'язок окремих поживних речовин у годівлі жуйних та тварин з однокамерним шлунком. Показники, які контролюють за комплексного оцінювання кормів і раціонів під час годівлі окремих видів сільськогосподарських тварин.

### **2. КОРМИ**

#### **2.1. Класифікація кормів. Підготовка кормів до згодовування**

Класифікація кормів, фактори, що впливають на склад і поживність кормів. Корми з власного господарства або з інших органічних господарств. Відповідність кормів дієтичним потребам тварин. Підготовка кормів до

згодовування. Державні і галузеві стандарти на корми.

## 2.2. Господарське і зоотехнічне оцінювання якості кормів

**Зелені корми.** Значення зелених кормів у годівлі сільськогосподарських тварин. Хімічний склад і поживність. Зелений конвеєр і його значення. Підготовка зелених кормів до згодовування та норми їх згодовування різним видам тварин.

**Силос.** Принцип природного сквашування соковитих кормів і виготовлення силосу. Хімічний склад і поживна цінність силосованих кормів. Фактори, що впливають на поживність силосу. Комбіновані силоси. Вимоги державних стандартів до якості силосу. Підготовка, способи і норми згодовування силосованих кормів різним видам тварин.

**Сінаж.** Принцип сінажування. Склад, поживність і переваги сінажу. Вимоги державного стандарту до сінажу. Норми згодовування сінажу різним видам тварин.

**Сіно.** Якість сіна, приготовленого за різними технологіями. Хімічний склад і поживність різних видів сіна. Фактори, що впливають на поживність сіна. Вимоги державного стандарту щодо якості сіна. Норми згодовування сіна різним видам тварин.

**Трав'яне борошно та трав'яна січка.** Технологія приготування трав'яного борошна. Вплив якості зеленої маси на поживну цінність трав'яного борошна. Склад і поживність трав'яного борошна. Способи зберігання. Стабілізація каротину в трав'яному борошні, гранулювання, застосування інертних газів та антиоксидантів.

**Трав'яна січка.** Технологія приготування. Склад і поживність. Способи зберігання.

Вимоги державного стандарту до трав'яного борошна і січки. Норми згодовування трав'яного борошна і січки різним видам тварин.

**Солома та інші грубі корми.** Хімічний склад і поживність різних видів соломи. Використання соломи у годівлі тварин. Способи підвищення споживання і поживності соломи: механічні, хімічні, біологічні.

Гілковий корм, сухі стебла кукурудзи, кошики соняшнику.

**Коренеплоди, бульбоплоди, баштанні культури.** Хімічний склад і поживність коренеплодів, бульбоплодів і баштанних культур. Особливості їх згодовування різним видам тварин. Техніка зберігання, підготовки і норми згодовування коренеплодів, бульбоплодів і баштанних культур різним видам тварин.

**Зернові корми.** Значення зернових кормів у годівлі тварин. Зерно злакових і бобових культур. Хімічний склад і поживність. Підготовка зерна до згодовування: подрібнення, плющення, термічна обробка, запарювання, екструджування, осолоджування, дріжджування тощо. Норми згодовування зернових кормів різним видам тварин. Зберігання фуражного зерна. Вимоги державного стандарту на фуражне зерно.

**Залишки технічних виробництв.** Залишки борошномельного виробництва: висівки, мучка, борошняний пил. Склад і поживність. Особливості

згодовування різним видам тварин.

**Залишки маслоекстракційного виробництва:** макуха, шрот, фосфатидний концентрат. Склад і поживність. Особливості згодовування тваринам макухи і шротів, що містять алкалоїди. Техніка згодовування залишків маслоекстракційного виробництва різним видам тварин.

**Залишки буряко-цукрового виробництва:** жом свіжий, кислий, сушений, амінізований, кормова меляса. Склад і поживність. Особливості згодовування кормів різним видам тварин.

**Залишки пивоварної і спиртової промисловості:** пивна дробина, солодові паростки, пивні дріжджі, брага. Склад і поживність. Способи і норми згодовування тваринам.

**Залишки крохмального виробництва:** картопляні і кукурудзяні жмаки, глютен. Склад і поживність. Особливості і норми згодовування тваринам. Вимоги державного стандарту до залишків технічних виробництв.

**Корми тваринного походження.** Значення кормів тваринного походження.

≡ Потреба тварин різних видів у кормах тваринного походження.

**Молочні корми:** молозиво, молоко, молочні відвійки, сироватка, замінники незбираного молока (ЗНМ). Склад і поживність. Норми і способи згодовування різним видам тварин.

**Відходи рибної промисловості:** нехарчова риба, рибний фарш, рибне борошно. Склад і поживність. Норми і способи згодовування різним видам тварин.

**Кормові добавки:** кухонна сіль, крейда, преципітат, кормові фосфати. Солі мікроелементів: заліза, міді, кобальту, марганцю, цинку та йоду. Способи згодовування кормових добавок різним видам тварин. Вимоги стандартів до якості мінеральних кормів.

**Вітамінні препарати.** Препарати вітамінів промислового виробництва, які використовують у годівлі сільськогосподарських тварин: А, D, Е, К, вітаміни групи В, вітамін С. Державні стандарти на вітамінні препарати. Способи і техніка згодовування вітамінних препаратів тваринам.

**Дріжджі й інші білкові корми мікробіологічного синтезу.** Склад, поживність, особливості та норми згодовування кормів різним видам тварин.

**Небілкові азотисті добавки:** карбамід (сечовина), амонійні солі. Вимоги державного стандарту на кормові небілкові азотисті добавки. Умови, що забезпечують ефективне використання небілкових азотистих добавок у годівлі жуйних тварин.

**Кормові антибіотики та інші біологічно активні препарати.** Механізм дії кормових антибіотиків. Дози і способи використання.

**Комбіновані корми.** Поняття про комбінований корм. Значення комбікормів у виробництві продукції тваринництва. Види і рецепти комбікормів.

**Спеціальні добавки:** флавоміцин, целовіридин, авізім, кемзайм, біоплюс.

### Практичне заняття 3

Ознайомлення з основними видами кормів тваринного походження, колекцією вітамінних препаратів. Ознайомлення з рецептами повнораціонних і комбікормів-концентратів.

### **3. ГОДІВЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН**

#### **3.1. Основні принципи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин**

Поняття про норму годівлі як показник фізіологічної потреби тварин у основних поживних речовинах. Поняття про раціон і його структуру.

Типи годівлі тварин. Ефективність різних типів годівлі. Принципи складання раціонів для різних видів і статеві-вікових груп тварин. Деталізовані норми годівлі тварин. Техніка годівлі тварин. Годівля тварин в органічному господарстві. Методи контролю за повноцінністю годівлі тварин.

#### **Практичне заняття 4**

Ознайомлення з методикою складання кормових раціонів та їх аналізом.

≡

#### **3.2. Годівля тільних корів у сухостійний період**

Потреба в поживних речовинах тільних корів у сухостійний період. Норми годівлі тільних корів у сухостійний період. Раціони годівлі. Структура раціонів. Особливості годівлі тільних сухостійних корів у зимовий і літній періоди. Годівля тільних корів у період запуску.

#### **Практичні заняття 5, 6**

Визначення норми годівлі тільних корів у сухостійний період залежно від живої маси, віку, вгодованості і планового надою молока. Складання раціонів годівлі тільної сухостійної корови на зимово-стійловий та літньо-пасовищний періоди, визначення структури раціону, типу годівлі, розрахунок концентрації поживних речовин на одну кормову одиницю і порівняння з рекомендованими нормами.

#### **3.3. Годівля дійних корів**

Потреба дійних корів у поживних речовинах. Особливості годівлі дійних корів. Типи годівлі. Годівля дійних корів у перші дні після отелення. Годівля новотільних корів у період роздоєння. Організація годівлі корів після роздоєння. Годівля високопродуктивних корів. Організація годівлі корів у літній і зимовий періоди. Особливості годівлі корів у перехідні періоди. Методи контролю за повноцінністю годівлі корів.

#### **Практичні заняття 7, 8**

Визначення норми годівлі для дійних корів залежно від живої маси, періоду лактації, рівня продуктивності, віку і вгодованості. Складання раціонів годівлі для дійної корови на зимово-стійловий та літньо-пасовищний періоди, визначення структури раціону, типу годівлі, цукрово-протеїнового відношення, співвідношення кальцію до фосфору.

Розрахунок концентрації поживних речовин на одну кормову одиницю або на 1 кг сухої речовини та порівняння з рекомендованими нормами. Визначення витрати концентратів на 1 кг молока.

### **3.4. Годівля молодняку великої рогатої худоби**

Потреба молодняку в поживних речовинах. Вплив годівлі телят у молочний і післямолочний періоди на їх майбутню продуктивність. Особливості годівлі телят залежно від їх подальшого використання. Схеми й техніка годівлі телят у молозивний, молочний і післямолочний періоди. Годівля телят спеціалізованих м'ясних порід. Використання ЗНМ під час вирощування телят. Особливості годівлі телят за підсисно-групового методу вирощування. Особливості годівлі племінного молодняку. Контроль за повноцінністю годівлі телят.

### **Практичні заняття 9, 10**

Складання схем годівлі телят. Складання раціонів годівлі для ремонтних телиць із урахуванням живої маси, віку і запланованих добових приростів. Визначення структури раціону, типу годівлі, витрат кормових одиниць на 1 кг приросту. Визначення потреби в кормах за періодами вирощування.

### **3.5. Годівля бугаїв-плідників. Відгодівля і нагул великої рогатої худоби**

Норми годівлі бугаїв-плідників. Вплив рівня і повноцінності годівлі на спермопродукцію бугая-плідника. Раціони та їх структура. Техніка годівлі. Обмеження під час згодовування окремих кормів. Контроль за повноцінністю годівлі бугаїв-плідників.

Основні види відгодівлі. Норми годівлі й потреба в поживних речовинах у тварин різного віку. Корми, які використовують під час відгодівлі тварин. Техніка годівлі. Особливості відгодівлі великої рогатої худоби на власних кормах в органічних господарствах. Контроль за повноцінністю годівлі на відгодівлі. Ефективність відгодівлі великої рогатої худоби.

### **Практичні заняття 11, 12**

Визначення норм годівлі для бугая-плідника. Складання раціону годівлі для бугая-плідника з урахуванням живої маси, віку та режиму використання. Розрахунок концентрації поживних речовин на одну кормову одиницю. Визначення витрати кормових одиниць на 100 кг живої маси й порівняння з рекомендованими нормами.

Визначення норм годівлі худоби на відгодівлі. Складання раціонів годівлі молодняку і дорослої худоби на відгодівлі з використання кормів власного виробництва. Визначення витрат кормових одиниць на 1 кг приросту у тварин різного віку.

### **3.6. Годівля овець**

Біологічні особливості використання кормів вівцями. Вплив рівня й повноцінності годівлі на ріст і якість вовни. Норми годівлі маток під час підготовки до осіменіння, в період кінності й підсосу.

Годівля баранів-плідників. Годівля ягнят у підсисний період і після відлучення. Годівля ремонтного молодняка. Відгодівля овець. Методи контролю за повноцінністю годівлі овець.

Ефективність виробництва продукції вівчарства.

### **Практичні заняття 13, 14**

Визначення норм годівлі овець залежно від статі, віку, фізіологічного стану і напряму продуктивності. Складання раціонів і їх аналіз.

#### **3.7. Годівля свиней. Годівля холостих і поросних свиноматок**

Особливості нормування енергетичної, протеїнової, мінеральної і вітамінної годівлі свиней. Вимоги до кормової бази свинарства.

Типи годівлі свиней. Вплив годівлі свиноматок на плодючість і якість їх нащадків. Особливості годівлі свиноматок у різні періоди поросності. Норми і типи годівлі поросних свиноматок. Техніка годівлі. Контроль за повноцінністю годівлі поросних свиноматок.

### **Практичне заняття 15**

Складання раціону для свиноматок із урахуванням віку, живої маси і періоду поросності. Обчислення витрат кормових одиниць на 100 кг живої маси, порівняння з рекомендованими нормами. Обчислення структури раціону.

#### **3.8. Годівля підсисних свиноматок**

Годівля підсисних свиноматок залежно від віку, живої маси, кількості порослят у гнізді і строків їх відлучення. Норми і типи годівлі. Раціони. Техніка годівлі.

Вплив годівлі підсисних маток на їх молочність, ріст і розвиток порослят. Годівля свиноматок і порослят у період відлучення. Контроль за повноцінністю годівлі маток і порослят у період підсису.

### **Практичні заняття 16, 17**

Складання раціону годівлі для підсисної свиноматки з урахуванням віку, живої маси і кількості порослят у гнізді, визначення типу годівлі, структури раціону, співвідношення між кальцієм і фосфором. Аналіз відповідності складеного раціону деталізованим нормам.

#### **3.9. Годівля молодняка свиней**

Особливості травлення у поросят-сисунів. Техніка годівлі поросят у період підсису і застосування підгодівлі. Особливості годівлі поросят за різних строків відлучення. Годівля ремонтного молодняку. Методи контролю повноцінності годівлі молодняку свиней.

### **Практичне заняття 18**

Вивчення схем підгодівлі поросят-сисунів. Складання раціону годівлі ремонтного молодняку з урахуванням статі, віку, живої маси і запланованого приросту. Визначення витрат кормових одиниць на 1 кг приросту живої маси.

#### **3.10. Годівля кнурів-плідників. Відгодівля свиней**

Годівля кнурів-плідників залежно від віку та інтенсивності використання. Вплив рівня годівлі на якість спермопродукції. Норми годівлі і структура раціону. Техніка годівлі. Контроль за повноцінністю годівлі кнурів-плідників.

Види відгодівлі свиней. Вплив різних груп кормів на якість свинини. Норми годівлі. Раціони. Корми, які використовують під час відгодівлі свиней. Особливості виробництва свинини в органічних господарствах. Контроль за повноцінністю годівлі свиней у період відгодівлі. Ефективність відгодівлі свиней.

### **Практичні заняття 19, 20**

Визначення норм годівлі для кнурів-плідників із урахуванням живої маси, віку та інтенсивності використання. Складання раціону. Розрахунок концентрації поживних речовин на одну кормову одиницю і порівняння з рекомендованими нормами.

Складання раціону для свиней на відгодівлі з використанням кормів власного виробництва.

#### **3.11. Годівля коней**

Особливості травлення і обміну речовин у коней. Норми годівлі, режим, техніка годівлі та напування коней.

Годівля кобил і жеребців-плідників.

Годівля лошат у період підсису і після відлучення. Особливості годівлі робочих коней. Годівля коней під час вирощування на м'ясо. Контроль за повноцінністю годівлі коней.

### **Практичне заняття 21**

Визначення норм годівлі для робочих коней з урахуванням їх живої маси та характеру виконуваної роботи. Складання раціону. Аналіз складеного раціону відповідно до норм годівлі коней.

#### **3.12. Годівля птиці**

Особливості травлення й обміну речовин у сільськогосподарської птиці. Вплив повноцінної годівлі птиці на її продуктивність. Кормові норми та типові раціони для курей-несучок і ремонтного молодняку. Годівля курчат-бройлерів. Годівля водоплавної птиці. Годівля індиків. Особливості годівлі птиці за кліткового утримання. Контроль за повноцінністю годівлі птиці.

### **Практичне заняття 22**

Складання повнораціонної кормосуміші для курей-несучок на заплановану продуктивність. Обчислення енергетичного та протеїнового відношення.

### **3.13. Годівля кролів і хутрових звірів**

Годівля кролів (самок, самців, молодняку). Кормові норми і типові раціони для кролів. Техніка годівлі. Основи нормованої годівлі хутрових звірів.

### **3.14. Баланс кормів і кормовий план**

Поняття про кормовий план і баланс кормів. Способи розрахунків потреби в кормах.

### **Практичне заняття 23**

Визначення потреби в кормах для тварин із урахуванням страхових запасів кормів.

## **3. САМОСТІЙНА РОБОТА**

Основним завданням вищих навчальних закладів на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості, спеціаліста, здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Щоб залучити студента до активного здобуття знань, неocenенною є роль самостійної роботи.

Мета самостійної роботи студентів: розвивати творчі здібності студентів, морально-вольові зусилля особистості; активізувати та сприяти поглибленню розумової діяльності; формувати потреби безперервного самостійного поповнення знань.

Завдання самостійної роботи: навчити студентів самостійно працювати з підручником; розвивати потребу в поглибленні знань; творчо сприймати навчальний матеріал і його осмислювати.

В орієнтовній структурі навчальної дисципліни до кожного розділу вказано кількість годин, відведenu на самостійне вивчення. Самі ж теми самостійного вивчення визначає викладач, що забезпечуватиме його творче ставлення до праці, надасть можливість розвивати педагогічно доцільну лінію співпраці та перетворити свою навчальну дисципліну на засіб формування всебічно розвиненої особистості студента.

Визначені теми самостійного вивчення повинні бути відображені в навчальній програмі, розглянуті на засіданні предметної (циклової) комісії та

затверджені заступником директора з навчальної роботи.

#### 4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Батіг А.І., Бензелюк О.С., Віннічук Г.Я. та ін. Планування та організація діяльності аграрного підприємства. – Київ : Аграрна освіта, 2003. – 425 с.

2. Бомко В.С., Бабенко С.П., Москалик О.Ю. та ін. Годівля сільськогосподарських тварин. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 240 с.

3. Деталізовані норми годівлі сільськогосподарських тварин : довідник За ред. М.Т. Ноздріна. – Київ : Урожай, 1991. – 344 с.

4. Ібатуллін І.І. та ін. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин. – Київ : Аграрна освіта, 2009. – 328 с.

5. Ібатуллін І.І., Мельничук Д.О., Богданов Г.О., та ін. Годівля сільськогосподарських тварин : підручник. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 616 с.

6. Карпусь М.М., Славов В.П., Лапа М.А., Маринюк І.М. Деталізована поживність кормів зони Лісостепу України : довідник За ред. акад. О.О. Созінова. – Київ : Аграрна наука, 1995. – 345 с.

7. Кононенко В.К., Ібатуллін І.І., Цвігун А.Т., Токаренко М.Д. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин : навч. посіб. – Київ : Вища школа, 1999. – 144 с.

8. Костенко В.М., Сироватко К.М. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 244 с.

9. Проваторов Г.В., Ладика В.І., Бондарчук Л.В. Довідник. Норми годівлі, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин. – Суми : Університетська книга, 2009.

10. Цвігун А.Т., Повозніков М.Г., Бахмат М.Н. Годівля сільськогосподарських тварин. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2003. – 96 с.

11. Журнали “Тваринництво України”, “Пропозиція”.